

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1124

Vragen van het lid **Wassenberg** (PvdD) aan de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit over *de Zembla-aflevering waaruit blijkt dat de verkoop van orka Morgan gebaseerd was op leugens* (ingezonden 29 oktober 2021).

Antwoord van Minister **Schouten** (Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit) (ontvangen 15 december 2021). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2021–2022, nr. 725.

Vraag 1

Hebt u de uitzending «Morgan, de verloren orka» van Zembla gezien?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Deelt u de analyse dat de voorwaarden, zoals gesteld in de exportvergunning van orka Morgan, niet zijn nageleefd en de inzet van orka Morgan als showdier in het pretpark op Tenerife in strijd is met de Nederlandse regels?

Antwoord 2

Orka Morgan werd in juni 2010 ernstig verzwakt aangetroffen in de Waddenzee. Nadat pogingen om haar naar zee terug te geleiden waren mislukt, is ze naar het Dolfinarium overgebracht om te herstellen. Eind november 2011 is Morgan overgebracht naar het Loro Parque op Tenerife, omdat het bassin in het Dolfinarium te klein was. Voor de overdracht is middels een EG-certificaat (thans: EU-certificaat) op grond van artikel 8, derde lid, van Verordening (EG) nr. 338/97 van de Raad van 9 december 1996 inzake de bescherming van in het wild levende dier- en plantensoorten door controle op het desbetreffende handelsverkeer (PbEG 1997, L 61) (hierna: de Basisverordening) toestemming voor de overdracht verleend. Het EG-certificaat is afgegeven voor zowel wetenschappelijk onderzoek als ten behoeve van educatie met het oog op de bescherming of instandhouding van de soort. Bij deze beoordeling is onder meer ook artikel 9, tweede lid, onder a, van de Basisverordening van toepassing, waarin staat dat de geplande accommodatie op de bestemming moet zijn toegerust om het dier in stand te houden en goed te verzorgen.

¹ Zembla NPO2, 28 oktober 2021.

De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (hierna: de Afdeling) heeft als hoogste bestuursrechter bovenstaand besluit in 2014 als rechtmatig beoordeeld en de beroepen daartegen afgewezen (Uitspraak 201300892/1/A3 – Raad van State). In die uitspraak is onder meer geoordeeld dat het certificaat op goede gronden is afgegeven. Bevestigd is daarmee dat de orka mocht worden overgedragen voor onderzoek of educatieve doeleinden. In een latere uitspraak van de Afdeling in 2019 is een verzoek om het afgegeven certificaat nietig te verklaren eveneens afgewezen. Aan de vraag of Loro Parque aan de voorwaarden uit het certificaat heeft voldaan, komt de Afdeling niet toe, omdat enkel de beoordeling kan worden getoetst zoals die op het moment van afgifte van het certificaat heeft plaatsgevonden en die afgifte in rechte vaststaat.² De Afdeling heeft expliciet gesteld dat als men vindt dat Loro Parque in strijd met het Unierecht Morgan niet goed verzorgt of haar inzet voor de verkeerde doeleinden een procedure tegen Loro Parque kan worden begonnen in Spanje. Niet gebleken is dat de Spaanse autoriteiten regelgeving als de Dierentuinrichtlijn³ en de Basisverordening niet zouden handhaven, aldus de Afdeling.

Vraag 3

Deelt u de conclusie van oud-Staatssecretaris Henk Bleker dat dit nooit zo had mogen gebeuren? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 3

Voorop staat dat ik het betreur wanneer het welzijn van Morgan in Loro Parque te wensen over laat. De situatie met orka Morgan riep en roept veel emoties op en de beelden van Zembla raken ook mij. Ik benadruk echter dat het uit het wild afkomstige dier, dat tijdelijk opgevangen was in het Dolfinarium, daar niet kon blijven en dat destijds is gezocht naar een passende oplossing. De beslissing om Morgan over te dragen aan Loro Parque is destijds zorgvuldig genomen en is tot en met de hoogste bestuursrechter rechtmatig geacht.

Het doel van de overdracht was om Morgan in te zetten voor wetenschappelijke doeleinden en educatie, – hetgeen ook de basis vormde van het afgegeven EG-certificaat. De educatieve functie en daaruit volgend het tentoonstellen van dieren wordt voor dierentuinen als een gegeven beschouwd, dat volgt uit de Dierentuinrichtlijn. Dierpresentaties zijn derhalve in beginsel toegestaan. Op welke wijze de educatieve functie (waaronder begrepen dierpresentaties) moet worden ingevuld is niet nader gespecificeerd in de Dierentuinrichtlijn. Wanneer twijfels bestaan dat dierentuinen dieren inzetten op een manier die niet in overeenstemming is met de doeleinden van wetenschap en educatie, is het mogelijk bij de bevoegde autoriteiten een verzoek te doen om daartegen op te treden en te handhaven. In dit geval zou dit verzoek, zoals ook de Afdeling in haar uitspraak oordeelt, moeten worden ingediend bij de Spaanse autoriteiten. Op het moment van de afgifte van het EG-certificaat en de overdracht van orka Morgan van Dolfinarium naar Loro Parque waren hier – gelet op alle beschikbare informatie over het park – ook geen indicaties voor.

Vraag 4

Deelt u de conclusie dat beloftes en toezeggingen van het Dolfinarium aan uw ambtsvoorganger in de praktijk niet zijn nagekomen en dus niets waard waren? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 4

Het besluit om het EG-certificaat af te geven is gebaseerd op het wettelijk kader en alle informatie over orka Morgan en Loro Parque die op het moment van overdracht beschikbaar was. Bij de beoordeling in 2011 heeft de Spaanse CITES Management Autoriteit op verzoek van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO, destijds dienst Regelingen) laten weten dat er – gelet op de voorwaarden in artikel 9, tweede lid, van de Basisverordening, geen bezwaar bestond tegen het afgeven van het certificaat. Met de genoemde

² Uitspraak 201804732/1/A3 – Raad van State

³ Richtlijn 1999/22/EG van de Raad van 29 maart 1999 betreffende het houden van wilde dieren in dierentuinen (PbEG L 94).

uitspraken van de Afdeling staat in rechte vast dat het EG-certificaat rechtmatig en op goede gronden is afgegeven. Van beloftes en toezeggingen van het Dolfinarium is geen sprake.

Vraag 5

Wat gaat u voor orka Morgan doen, aangezien de Nederlandse staat tekort is geschoten in de controle op de omstandigheden waarin Morgan terecht zou komen en het welzijn van de orka?

Antwoord 5

Zoals eerder aangegeven vind ik het naar wanneer het welzijn van Morgan in Loro Parque inderdaad te wensen over zou laten. Helaas heeft Nederland na de overdracht van de orka aan Loro Parque geen rechtsmacht meer ten aanzien van het dier. Het eigendom ligt bij de Spaanse dierentuin en de Spaanse autoriteiten zijn bevoegd om dierenwelzijnsregeling te handhaven, indien daar aanleiding toe zou zijn. De aanname in de vraagstelling dat de Nederlandse staat tekort is geschoten, deel ik – verwijzend naar bovenstaande antwoorden – niet.

Vraag 6

Hoe verschilt het onderzoek dat is gedaan naar het *Loro Parque Foundation* van het onderzoek dat gedaan moet worden naar *Hainan Ocean Paradise*, het Chinese pretpark, waar het Dolfinarium dieren aan wil verkopen?

Antwoord 6

De kwesties van orka Morgan en het huidige voornemen van het Dolfinarium om twaalf dieren over te dragen aan het Chinese Hainan Ocean Paradise verschillen aanzienlijk van elkaar. Orka Morgan was een uit het wild afkomstig, tijdelijk opgevangen dier dat niet in het Dolfinarium kon blijven en waarvoor een passende oplossing moest worden gevonden. Uit onderzoek van experts was gebleken dat terugplaatsing naar de zee niet verantwoord was en vervolgens is gezocht naar het best mogelijke alternatief. In dat kader is gekozen voor Loro Parque, omdat dat dierenpark de mogelijkheden en ervaring had om Morgan te huisvesten en verzorgen. De overdracht is gerealiseerd op grond van wetenschappelijke en educatieve doeleinden. Ten aanzien van de twaalf dieren die mogelijk aan Hainan Ocean Paradise worden overgedragen betreft het dieren die reeds lange tijd in eigendom zijn van het Dolfinarium en die de dierentuin, uit oogpunt van ruimtegebrek en in de toekomst te realiseren aanpassingen, wil overplaatsen. In beginsel is het Dolfinarium vrij om dat te doen, mits aan de relevante wet- en regelgeving wordt voldaan.

In antwoorden op uw Kamervragen over deze voorgenomen overdracht, die ik gelijktijdig met de beantwoording van deze vragen naar uw Kamer stuur, heb ik uiteengezet wat de betreffende juridische kaders daarvoor zijn, welke voorwaarden/eisen er gelden en welk onderzoek in dat kader vereist is. In de vergelijking tussen beide zaken wijs ik er aanvullend op dat er tien jaar tussen beide overdrachten zit en dat de wijze waarop mensen aankijken tegen het houden van dieren in gevangenschap en bijbehorende omstandigheden en presentaties, aan verandering onderhevig is. De afspraken die met het Dolfinarium zijn gemaakt over de verblijven, dierpresentaties en publieksinteracties zijn daar mede een uitvloeisel van.

Vraag 7

Wat gaat u doen om dit soort deals te voorkomen, waarbij afspraken over dierenwelzijn niet worden nagekomen en dieren worden ingezet als showdier op een wijze die in Nederland volstrekt onaanvaardbaar is?

Antwoord 7

Het staat dierentuinen in beginsel vrij om dieren over te dragen aan andere dierentuinen, mits aan de juridische vereisten, volgend uit de Dierentuinrichtlijn, CITES-regelgeving en de nationale wet- en regelgeving wordt voldaan. Die heb ik in mijn antwoorden op uw Kamervragen over de voorgenomen overdracht van twaalf dieren van het Dolfinarium naar Hainan Ocean Paradise uiteengezet.

Vraag 8

Kunt u de garantie geven dat de dolfijnen, walrussen en zeeleeuwen die het Dolfinarium aan het *Hainan Ocean Paradise*-pretpark niet worden ingezet als showdier? Zo ja, hoe kunt u dit garanderen en hoe controleert u dit? Zo nee, waarom staat u dan de verkoop van deze zeezoogdieren aan het Chinese pretpark toe, met de wetenschap dat het Dolfinarium bij de verkoop van Morgan keihard heeft gelogen tegen uw ambtsvoorganger?

Antwoord 8

Allereerst benadruk ik dat er geen grond is voor de aanname in uw vraag dat het Dolfinarium met betrekking tot de overdracht van orka Morgan onjuiste informatie met het ministerie heeft gedeeld. In dit kader verwijs ik u naar mijn antwoord op vraag 4.

Ten aanzien van de voorwaarden, beoordeling en procedures met betrekking tot de voorgenomen overdracht van twaalf dieren naar de Chinese dierentuin, verwijs ik u naar mijn antwoorden op vraag 6 en 7, die tevens zien op het element van de dierpresentaties.

Vraag 9

Kunt u toezeggen dat u de export van dieren naar *Hainan Ocean Paradise* tegenhoudt, totdat er aanvullend onderzoek is gedaan naar de handelwijze van het Dolfinarium in de kwestie rondom orka Morgan en er door een onafhankelijke partij onderzoek is gedaan naar alle dierenwelzijnsaspecten rond export van dieren naar *Hainan Ocean Paradise* en naar de wijze waarop de dieren in dat pretpark zullen worden gebruikt?

Antwoord 9

De procedure ten aanzien van de voorgenomen overdracht van de twaalf over te dragen dieren vanuit het Dolfinarium naar Hainan vergt een eigen beoordeling die losstaat van de zaak van orka Morgan. Daarnaast geldt dat de rechtmatigheid van het destijds benodigde EG-certificaat voor de overdracht van Morgan in rechte vaststaat en bovendien dat ik geen rechtsmacht heb om toezicht te houden bij buitenlandse dierentuinen. Hierboven – en in mijn antwoorden op uw andere Kamervragen over de voorgenomen overdracht van twaalf dieren vanuit het Dolfinarium naar Hainan heb ik uiteengezet aan welke voorwaarden het Dolfinarium voor de overdracht moet voldoen en op welke wijze het dierenwelzijn daarbij gewaarborgd wordt.

Vraag 10

Kunt u deze vragen één voor één beantwoorden?

Antwoord 10

Ja.